

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

De grote ongelijkmaker

Elffers, L.

Publication date

2020

Document Version

Other version

Published in

Didactief

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Elffers, L. (2020). De grote ongelijkmaker. *Didactief*, 50(4), 13.
<https://didactiefonline.nl/blog/louise-elffers/de-grote-ongelijkmaker>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Nieuws

Blog

Onderzoek

Interview

Edities

Dossier

Video

Recensies

De grote ongelijkmaker

TEKST **LOUISE ELFFERS** GEPUBLICEERD OP **07-04-2020**

Hoe beter de kansen voor leerlingen uit minder welgestelde gezinnen, hoe harder de geprivilegieerde gezinnen zullen proberen zich alsnog te onderscheiden. Door nóg meer of hoger onderwijs.

Na jaren van afwezigheid in het publieke debat staat kansengelijkheid in het Nederlandse onderwijs tegenwoordig weer volop in de aandacht. Er wordt nogal eens gedaan alsof dat is omdat 'ineens' was gebleken dat die kansen helemaal niet zo gelijk waren verdeeld als we altijd dachten of hoopten. Toen de onderwijsinspectie enkele jaren geleden aandacht vroeg voor het ongelijke verloop van schoolloopbanen van leerlingen met een gelijk prestatieniveau maar een ongelijke sociaal-economische achtergrond, werd er geschokt gereageerd. Politici waren er als de kippen bij om elkaar de schuld in de schoenen te schuiven, alsof de ongelijkheid binnen één kabinetsperiode plotseling was opgekomen.

De informatie was echter niet nieuw, en de samenhang tussen sociale achtergrond en behaald opleidingsniveau was nooit weggeweest. Juist daarom viel de teleurstelling op waarmee op de cijfers werd gereageerd. Kennelijk had toch nog niet iederéén in Nederland een gelijke kans, moest er worden geconcludeerd. In werkelijkheid zijn de kansen nooit gelijk geweest en dat zullen ze vermoedelijk ook nooit worden. Onderwijs mag dan worden gezien als de grote gelijkmaker, onderwijs fungeert in onze samenleving evenzeer – en steeds meer – als de grote óngelijkmaker.

Met de Mammoetwet werd het onderwijs toegankelijker voor alle lagen van de bevolking. Kinderen uit minder geschoolde milieus kregen ontwikkelkansen die ze daarvoor nooit gekregen hadden. Het gevolg was een flinke groei in het aantal en aandeel hoger opgeleiden. In onze 'meritocratische' samenleving werd opleidingsniveau een bepalende factor voor de verdeling van maatschappelijke posities (werk, status, macht en inkomen).

Door de groei van het aantal hoger opgeleiden hebben mensen echter steeds meer of hoger onderwijs nodig om zich te kunnen onderscheiden in die meritocratie. Er ontstaat

competitie om toegang tot de hoogst aangeschreven onderwijsroutes. De groeiende populariteit van categorale gymnasia en selectieve programma's in het hoger onderwijs zijn voorbeelden van deze dynamiek, net als de groeiende inzet van bijlessen om toegang te krijgen tot deze opleidingen.

Hoe hoger opgeleid de bevolking, hoe meer deze competitie wordt gedreven door hoger opgeleide gezinnen die streven naar statusbehoud. Als leerlingen uit minder geprivilegieerde gezinnen betere

kansen krijgen, zullen meer geprivilegieerde gezinnen zich door middel van onderwijs juist nader proberen te onderscheiden. De inzet van onderwijs als grote gelijkmaker wordt beantwoord met de inzet van onderwijs als grote ongelijkmaker. Kansengelijkheid is een slang die zichzelf in de staart bijt.

Louise

Louise Elffers is universitair docent Onderwijswetenschappen (UvA), lector Kansrijke schoolloopbanen in een diverse stad (HvA) en auteur van [De bijlesgeneratie](#). [Lees hier al haar columns](#).

Dit artikel verscheen in Didactief, april 2020.

Reacties

4 reacties

Mooi

11 maanden geleden

Misschien moeten we de lat weer wat hoger gaan leggen, zodat het nog ergens over gaat. Waar extra bijles niet meer helpt.

Manon

11 maanden geleden

Goed beschreven!

Fré

10 maanden geleden

Kinderen zijn geen 'lege dozen' die gevuld moeten worden tot ze passen in een maatschappijmodel. Zij ontwikkelen zich vanaf hun geboorte (bijna vanzelf) wanneer zij verzorging, aandacht en vrijheid om te ontdekken krijgen. Zijn bijlessen tot nog meer excellentie (wat vind ik dat toch een poenerig woord!) erop volgt niet zelden een standbewuste beslissing van ouders om niet in hun eigen peergroep buiten de boot te vallen? Zijn die duurbetaalde lessen niet zelden een tergende controledwang voor hun kinderen? Een kind dat rustig kan ontdekken wie het is komt langs wegen van geleidelijkheid terecht op de plek waar het thuishoort; op een boerderij, in een laboratorium of in een theater bijvoorbeeld. Luzac is geen eliteschool, maar een neo-liberaal marktproduct. Echter: niet alles is voor geld te koop. Tot slot: kinderen, uit welke maatschappelijke laag ook, die te maken hebben met verwaarlozing of vormen van geweld en niet mee kunnen komen op school verdienen onze volle aandacht.

Fré

10 maanden geleden

@Louise

Mooi stuk, Louise, vergat ik bijna te zeggen!
Goed dat je in retrospectief Van Kemenade erbij haalt.

Louise Elffers

Louise Elffers is lector Kansrijke schoolloopbanen in een diverse stad (HvA), onderzoeker bij Onderwijswetenschappen (UvA) en directeur van het Kenniscentrum Ongelijkheid. Ze schreef De bijlesgeneratie.

